

Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek

VÄRLDEN I KÄLLAREN

Internationellt
i arkiv och samlingar

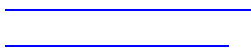
Stockholm 2002

VÄRLDEN I KÄLLAREN utges i samband med hundraårsjubileet av Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek (ARAB) 2002. En illustrerad version på engelska utkommer i mitten av 2002. Den svenska versionen finns endast på ARAB:s hemsida: www.arbarkiv.nu

© Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek & författarna
Redaktion: Martin Grass, Gunilla Litzell och Klaus Misgeld
Stockholm 2002
ISBN 91-973690-4-7

ARBETARRÖRELSENS ARKIV OCH BIBLIOTEK
Labour Movement Archives and Library

Förord

Svensk arbetarrörelse har från sin första början haft många kontakter, ett nära utbyte och samarbete med arbetarrörelsen i andra länder och de gemensamma nordiska och internationella organisationerna. Detta utbyte och samarbete har fått sitt nedslag i både arkiv och boksamlingar som förvaras på Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek, vilket den socialhistoriska forskningen och synnerligen historieskrivningen om arbetarrörelsen har kunnat utnyttja under alla år.

Levande arkiv och levande bibliotek återspeglar det som sker i det egna landet och i världen runt omkring. Detta gäller i mycket hög grad Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek (ARAB) som nu – 2002 – fyller hundra år. Jubileet är en naturlig anledning att presentera en del av institutionens material närmare, inte minst material med internationell räckvidd.

De 150 år under vilka svensk arbetarrörelse har utvecklats och främst det dramatiska sekel under vilket institutionen har funnits har satt många avtryck i samlingarna. Där hittar vi material om solidaritetsarbete för Spanien främst under 1930-talet, för Vietnam och Chile under bland annat 1960- och 1970-talen, om flyktingar under nazisttiden, om relationer till Sovjetunionen, afrikanska länder och svenska emigranter i USA. Där finns en mängd handlingar som belyser svenskt engagemang för nordiskt och internationellt samarbete, för nedrustning och fred, fackliga rättigheter och facklig utbildning. Kontakter med författare i många länder kan dokumenteras med ARAB:s material, och framstående svenska personligheters internationella verksamhet, vilket gäller inte minst socialdemokratin och fackföreningsrörelsen från Hjalmar Branting via Arne Geijer, Alva Myrdal och Olof Palme till Ingvar Carlsson. Och där finns också unikt material som rör till exempel revolutionens utveckling 1848 med sina både tidstypiska och mycket aktuella inslag.

Artiklarna i denna presentation, skrivna av arkivarier och bibliotekarier vid ARAB, är grupperade i tre huvuddelar: utländska arkiv – ämnesinriktade presentationer – internationellt i några svenska arkiv och samlingar. Varje artikel åtföljs av en lista över relevanta arkiv och samlingar, och ett urval av arbeten baserade på sådant material. Forskningspotentialen i detta material och i annat som inte har fått plats i artiklarna, är mycket stor och bör kunna utnyttjas ännu bättre än som hittills har skett. Vi hoppas att denna presentation – som ett slags smakprov – kan uppmuntra till detta.

Stockholm, i mars 2002

Karin Englund
Institutionschef

INNEHÅLL

Martin Grass: En rik skatt för forskningen

Martin Grass: De nordiska arkiven och samlingarna

Ulf Jönson: Skando-amerikanska arkiv och hur de samlades in

Martin Grass: Den tyskspråkiga exilen 1933-1945

Lucy Viedma: Spanska inbördeskriget 1936-1939

Lars Gogman: Sovjetunionen

Lars Gogman: Vietnam

Lucy Viedma: Chile

Ulf Jönson: Afrika

Martin Grass: Internationella samlingar och arkiv

Stellan Andersson: Internationella kontakter
i freds- och nedrustningsfrågan

Stellan Andersson: Ett internationellt kontaktnät
i Alva och Gunnar Myrdals arkiv

Mats Myrstener: Utländska författar- och förlagskontakter

Martin Grass: Internationellt i Hjalmar Brantings arkiv

Martin Grass: Wilhelm Janssons arkiv

Marie Hedström: Bibliotekets rariteter från revolutionsåret 1848